

COD DE ETICĂ ȘI DEONTOLOGIE PROFESIONALĂ AL SCOSAAR

PREAMBUL

Prezentul Cod de Etică și Deontologie al SCOSAAR este elaborat avându-se în vedere conținutul legilor: 324/2003 (privind cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică; 319/2003 (privind Statutul personalului de cercetare-dezvoltare); 206/2004 (privind Buna conduită în cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologică și inovare) cu completările ulterioare; Statutul Academiei Române și totodată are în vedere reglementările internaționale în domeniu, legislația Uniunii Europene și standardele acesteia privind etica în cercetarea științifică.

Codul de etică care stă la baza activității SCOSAAR are rolul de a preciza principiile, responsabilitățile și procedurile astfel încât procesul didactic, cercetarea științifică și inovarea din România să se desfășoare în conformitate cu exigențele Spațiului European al Cunoașterii și cu principiile etice acceptate de comunitatea științifică internațională.

Codul de etică conține formularea obligațiilor conducătorilor de doctorat, cercetătorilor și studenților doctoranzi, complementare celorlalte regulamente aplicabile în Academia Română, în SCOSAAR și în institutele în care se face cercetarea în vederea elaborării tezei de doctorat, stabilind ca valori fundamentale onestitatea, corectitudinea, grija față de bunurile administrate și respectul reciproc.

Codul de etică al SCOSAAR reglementează buna conduită a tuturor persoanelor implicate, direct sau indirect, în activitatea de cercetare-dezvoltare-inovare.

Buna conduită în cercetarea științifică se referă la:

- (a) respectarea legii;
- (b) garantarea libertății în știință, în cercetarea științifică și în învățământ;
- (c) respectarea principiilor bunei practici științifice;
- (d) asumarea responsabilităților.

CAPITOLUL I Principii generale

Art.1. Codul de etică conține formularea obligațiilor conducătorilor de doctorat, cercetătorilor, studenților doctoranzi și persoanelor implicate, direct sau indirect, în activitatea de cercetare-dezvoltare-inovare, complementare celorlalte regulamente aplicabile în Academia Română, în SCOSAAR și în institutele în care se face cercetarea în vederea elaborării tezei de doctorat, stabilind ca valori fundamentale onestitatea, corectitudinea, grija față de bunurile administrate și respectul reciproc.

Art.2. Codul de etică al SCOSAAR reglementează buna conduită a tuturor persoanelor implicate, direct sau indirect, în activitatea de cercetare-dezvoltare-inovare.

Art.3. Buna conduită în cercetarea științifică se referă la:

- (a) respectarea legii;
- (b) garantarea libertății în știință, în cercetarea științifică și în învățământ;
- (c) respectarea principiilor bunei practici științifice;
- (d) asumarea responsabilităților.

Art. 4. Codul nu se substituie legilor și regulamentelor interioare și nici nu contravine acestora. Respectarea prevederilor prezentului Cod de etică și deontologie profesională este obligatorie pentru toți conducătorii de doctorat, cercetătorii, studenții doctoranzi și persoanelor implicate, direct sau indirect, în activitatea de cercetare-dezvoltare-inovare.

Art. 5. Prezentul Cod de etică și deontologie profesională reglementează și promovează, în mod deosebit, următoarele valori morale: libertatea academică; autonomia personală; dreptatea și echitatea; meritul; profesionalismul; onestitatea și corectitudinea intelectuală; transparența; respectul și toleranța; responsabilitatea, bunăvoința și grija.

CAPITOLUL II Dreptatea și echitatea

Art.6. Membrii SCOSAAR vor fi tratați drept, corect și echitabil, fără discriminare. Discriminarea în mediul academic reprezintă tratamentul inegal al unei persoane, tratament care urmărește sau conduce la încălcarea ori limitarea drepturilor persoanei respective pe baza rasei, vârstei, disabilității, orientării sexuale, a naționalității, etniei, religiei, categoriei sociale, stării materiale sau mediului de proveniență. Discriminarea și exploatarea nu sunt permise, indiferent că acestea sunt directe sau indirecte. Dreptatea trebuie să se bazeze pe exercitarea corectă și echitabilă a puterii și prevenirea abuzului de putere.

Art.7. Toți membrii comunității SCOSAAR trebuie să promoveze nediscriminarea și egalitatea de șanse în acces la studii, angajare și la programe, pentru eliminarea conflictelor de interese, pentru prevenirea și combaterea oricărei forme de corupție, favoritism și nepotism.

Art.8. În contextul nici unui fel de examen sau concurs o femeie nu poate să fie defavorizată fiindcă este însărcinată, are copii în îngrijire sau este mamă singură. Discriminarea directă se sancționează potrivit legii. Discriminările indirecte sunt sancționate instituțional, în funcție de gravitate.

Art.9. Toți membrii comunității academice din cadrul SCOSAAR trebuie să tindă spre evitarea și eliminarea conflictelor de interese care ar putea compromite, direct sau indirect, îndeplinirea îndatoririlor. Conflictele de interese decurg din intersectarea mai multor tipuri de relații sau poziții, de natură să afecteze judecățile și evaluările corecte și acțiunile membrilor comunității. Ele pot duce la practici precum favoritismul și nepotismul, la aplicarea unor standarde duble în apreciere sau evaluare, ori la acte de persecuție sau răzbunare, pe care Academia Română le respinge.

CAPITOLUL III Principii privind cercetarea științifică

Art.10.(1) În cadrul SCOSAAR toate persoanele implicate au obligația să respecte normele juridice și actele normative în vigoare, prin care se reglementează raporturile sociale care se nasc în domeniul cercetării științifice.

(2) În cadrul SCOSAAR, în scopul asigurării bunei cunoașteri și respectării tuturor normelor legale și a bunelor practici în cercetarea științifică, se organizează cursuri de etică și deontologie

Art.11. (1) Progresul cunoașterii este bazat pe libertatea cercetării științifice. Această libertate este îngrădită de:

(a) respectarea demnității și a drepturilor omului;

(b) protejarea mediului ambiant.

(2) Libertatea cercetării științifice se asigură prin:

- (a) accesul liber la sursele de informare;
- (b) schimbul liber de idei;
- (c) neamestecul factorului politic în activitățile de cercetare – dezvoltare și inovare;
- (d) necenzurarea produselor științifice.

Art.12. (1) Onestitatea conducătorilor de doctorat, cercetătorilor, studenților doctoranzi și persoanelor implicate, direct sau indirect, în activitatea SCOSAAR, față de propria persoană și față de ceilalți cercetători constituie un principiu etic de bază pentru buna conduită în activitatea didactică și cercetarea științifică. Lipsa onestității conduce la o imagine nepotrivită a științei și poate altera încrederea reciprocă a membrilor SCOSAAR.

(2) Integritatea conducătorilor de doctorat, cercetătorilor, studenților doctoranzi și persoanelor implicate, direct sau indirect, în activitatea de cercetare-dezvoltare-inovare, permite respectarea contribuțiilor predecesorilor, concurenților și partenerilor și conduce la diminuarea numărului de erori și asigurarea bunelor practici .

a) Monitorizarea atentă de către conducătorii de doctorat a activității studenților pe care îi îndrumă și totodată îndoiala asupra propriilor rezultate poate conduce la eliminarea erorilor.

b) Responsabilitatea privind lipsa de onestitate revine deopotrivă conducătorilor de doctorat, studenților doctoranzi cercetătorului și institutului.

c) Cooperarea și colegialitatea în cadrul raporturilor existente în cadrul SCOSAAR reprezintă o protecție față de erorile științifice și față de fraudă, asigurând transparența rezultatelor și conducând la creșterea valorii produselor științifice.

d) Cooperarea trebuie să permită schimbul de idei, criticile reciproce, verificarea reciprocă a rezultatelor, etc.

e) Respectul față de proprietatea intelectuală și față de probitatea intelectuală determină evitarea cazurilor de fraudă sau plagiat.

f) Originalitatea și calitatea produselor științifice trebuie să primeze asupra cantității la evaluarea rezultatelor cercetării științifice.

g) Criteriile cantitative de evaluare a rezultatelor cercetării științifice trebuie corelate cu cele care privesc originalitatea și eficiența procesului cunoașterii.

h) Datele primare care au determinat ieșirea pe piață a produsului științific trebuie păstrate, în condiții de siguranță, pe toată durata stabilită de institutele în care se desfășoară activitatea de cercetare în vederea elaborării tezei de doctorat.

i) Datele primare trebuie să permită reproductibilitatea produsului științific și în alte grupuri de cercetare.

j) Datele contradictorii, diferențele de concepție experimentală sau de practică, diferențele de interpretare a datelor, diferențele de opinie sunt factori specifici cercetării – dezvoltării și nu constituie abateri de la buna conduită în cercetare.

k) Cercetarea științifică nu trebuie să conducă la pagube sociale sau individuale. Acest principiu este aplicabil în special la elaborarea proiectelor finanțate din fonduri publice.

l) Derularea activității de cercetare în vederea elaborării tezei de doctorat și proiectelor/temelor de cercetare finanțate din fonduri publice trebuie făcută cu multă transparență, pe baza unor criterii acceptate de comunitatea științifică, în concordanță cu strategia națională a cercetării științifice.

m) Presiunea exercitată negativ asupra cercetătorilor pentru creșterea numărului de produse științifice este de neacceptat. Presiunea se reflectă asupra calității cercetării științifice și

a produselor acesteia. Conducerea SCOSAAR nu susține creșterea numărului de produse științifice, în detrimentul calității acestora.

n) Sabotajul în cercetarea științifică reprezintă o crimă instituțională sau individuală. El va fi pedepsit conform legislației în domeniu.

CAPITOLUL IV Onestitatea și corectitudinea intelectuală

Art.13. (1) Academia Română, inclusiv prin SCOSAAR, apără dreptul la proprietate intelectuală.

(2) Pentru garantarea originalității lucrărilor de doctorat, a articolelor științifice sau a altor asemenea lucrări, pe lângă măsurile educaționale și administrative prevăzute prin prezentul Cod, SCOSAAR va putea lua și măsuri tehnice specifice, ca de exemplu utilizarea de soft-uri destinate special pentru combaterea plagiatului, prin care să se poată urmări:

- a) Posibilitatea de a supune mai multe texte spre analiză;
- b) Protejarea originalității textului deja verificat;
- c) Fiecare lucrare verificată va fi stocată în sistem și ulterior comparată cu noile texte date spre analiză;
- d) Condiții flexibile privind cantitatea documentelor solicitate a fi verificate;
- e) Condiții flexibile privind timpul scurs în verificarea documentelor;
- f) Proceduri cât mai sigure de verificare a textelor.

Art.14. Beneficiile și plățile trebuie acordate celor care se află la originea proprietății intelectuale. Toți cei care au participat la diferite stadii ale cercetării, ale cărei rezultate devin publice, trebuie menționați, în spiritul onestității profesionale, al recunoașterii și recunoștinței.

Art.15. Este interzisă orice formă de fraudă intelectuală: plagiatul voluntar, total sau parțial, copiatul în cadrul examenelor sau concursurilor, “fabricarea” rezultatelor cercetărilor, substituirea lucrărilor sau a identității persoanelor examinate, preluarea lucrărilor de la colegi sau profesori, ca și tentativele de corupere spre fraudă.

Art.16. Constituie plagiat:

- (1) compilația de fragmente din mai multe surse/autori, fără referințe clare la textele sursă;
- (2) întrepătrunderea dintre fragmentele de texte furate și munca proprie;
- (3) preluarea unui text fără referințe clare, cu modificarea unor expresii din text, și/sau inversarea unor paragrafe/propoziții/capitole;
- (4) omiterea marcajelor clare de citare în text, și menționarea lucrării sursă (carte, articol, alt referat, resursă web etc.) în bibliografia finală;
- (5) prezentarea aceleiași lucrări la mai multe manifestări – acest tip de plagiat poartă numele de *autoplăgiat*; tema poate să fie repetată, conținutul tratării nu.

Art.17. În unele cazuri se practică ceea ce se numește *plagiatul minor*:

- (1) utilizarea greșită și involuntară a materialelor, citatelor, din ignoranță și lipsit de intenție, mai ales de către studenții din primul an;
- (2) utilizarea excesivă a surselor, însoțită de o cantitate neglijabilă de muncă proprie;
- (3) situația în care este plagiată o foarte mică parte din lucrare și când partea respectivă nu este determinantă în evaluare.

Art.18.(1) De obicei sancționarea plagiatului minor este problema conducătorului/îndrumătorului de doctorat, care este îndreptățit să întreprindă cercetarea și demonstrarea cazului și să ia măsuri de corectare a lucrării și implicit a conduitei studentului doctorand, potrivit

regulilor acceptate de către SCOSAAR. La primul caz minor studentul primește de obicei atenționare și scădere de calificativ și este sfătuit cum să procedeze în viitor.

(2) Cazurile minore sunt notate în dosarul personal, pentru evidență și pentru prevenirea repetării acestora.

Art. 19. Cazurile semnificative de plagiat sunt fie cazuri de repetare a plagiatului minor, fie formele extinse de plagiat precum și plagiatul total. Calificativul studentului va fi scăzut proporțional, până la anularea examenului/referatului. În cazul în care este vorba despre teza de doctorat sau articole publicate în cadrul desfășurării activităților în cadrul SCOSAAR, sancțiunea merge până la eliminarea din SCOSAAR.

Art.20. Plagiatul minor în cazul tezelor de doctorat se sancționează cu respingerea tezei în scopul/cu posibilitatea refacerii acesteia în termenul legal. În cazul în care plagiatul este total, persoana respectivă este exmatriculată, raportul juridic cu SCOSAAR încetând.

Art.21. Toate tipurile de cazuri sunt notate în dosarul personal al studentului doctorand, dar nu în suplimentul de diplomă.

Art.22. Pentru plagiatul în cazul doctoranzilor, conducătorii de doctorat ai acestora răspund în solidar cu studenții doctoranzi. În aceste cazuri se presupune că persoana este academic formată și gradul de ignoranță în privința regulilor, precum și gradul de inocență sunt foarte scăzute. Din acest motiv, analiza cazului trebuie făcută de către specialiști în domeniu. Persoana care comite plagiat minor sau involuntar primește direct avertisment, nu atenționare. În cazul plagiatului semnificativ, a celui major extins, pedepsele merg până la retragerea dreptului de practică și de conducere de doctorat, fiind excluși din SCOSAAR și răspunzând conform prevederilor legale în vigoare, aplicabile în speță.

Art.23. Plagiatul ca fraudă intelectuală poate lua proporții grave, devenind „furt intelectual deliberat”. Forma agravantă este cea de a clădi o carieră universitară și de cercetare pe baza unor publicații care sunt rezultat al fraudei.

Art.24. Conform dispozițiilor legale în materie, sunt permise limitativ, fără consimțământul autorului și fără plata vreunei remunerații, utilizări ale unei opere aduse anterior la cunoștința publică, cu condiția ca acestea să nu contravină exploatării normale a operei și să nu prejudicieze în vreun fel pe autor sau pe titularii drepturilor de utilizare:

a) reproducerea unei opere în cadrul procedurilor judiciare, administrative ori pentru scopuri de siguranță publică;

b) utilizarea de scurte citate dintr-o operă, în scop de analiză, comentariu sau critică ori cu titlu de exemplificare, în măsura în care folosirea lor justifică întinderea citatului;

c) utilizarea de articole izolate sau de scurte extrase din opere în publicații, emisiuni de radio sau de televiziune, ori în înregistrări sonore sau audiovizuale, destinate exclusiv învățământului, precum și reproducerea pentru învățământ, în cadrul instituțiilor de învățământ sau de ocrotire socială, de articole izolate sau de scurte extrase din opere, în măsură justificată de scopul urmărit;

d) reproducerea pentru informare și cercetare de scurte extrase din opere, în cadrul bibliotecilor, muzeelor, fonotecilor, arhivelor culturale sau științifice, care funcționează fără scop lucrativ;

e) reproducerea integrală a exemplarului unei opere este permisă, pentru înlocuirea acestuia, în cazul distrugerii, al deteriorării grave sau al pierderii exemplarului unic din colecția permanentă a bibliotecii sau a arhivei respective;

f) reproducerea specifică realizate de către biblioteci accesibile publicului, de către instituții de învățământ, care nu sunt realizate în scopul obținerii unui avantaj

- comercial sau economic, direct ori indirect;
- g) reproducerea, cu excluderea oricărui mijloc care vin în contact direct cu opera, distribuirea sau comunicarea către public a imaginii unei opere de arhitectură, artă plastică, fotografică sau artă aplicată, amplasată permanent în locuri publice, în afara cazurilor în care imaginea operei este subiectul principal al unei astfel de reproduceri, distribuirii sau comunicări și dacă este utilizată în scopuri comerciale;
 - h) reprezentarea și executarea unei opere în cadrul activităților instituțiilor de învățământ, exclusiv în scopuri specifice și cu condiția ca atât reprezentarea sau executarea, cât și accesul publicului să fie fără plată;
 - i) utilizarea operelor în timpul celebrărilor religioase sau al ceremoniilor oficiale organizate de o autoritate publică;
 - j) utilizarea, în scopuri publicitare, a imaginilor operelor prezentate în cadrul expozițiilor cu acces public sau cu vânzare, al târgurilor, licitațiilor publice de opere de artă, ca mijloc de promovare a evenimentului, excluzând orice utilizare comercială.

Art.25. La fiecare utilizare a unei opere sau a unui fragment dintr-o operă, dispozițiile legale și normele de etică impun ca sursa și numele autorului să fie menționate în mod expres, cu excepția cazului în care acest lucru se dovedește a fi imposibil.

Art.26. Nu constituie o încălcare a dreptului de autor reproducerea unei opere, fără consimțământul autorului, pentru uz personal sau familial, cu condiția ca opera să fi fost adusă anterior la cunoștința publică, iar reproducerea să nu contravină utilizării normale a operei și să nu îl prejudicieze pe autor sau pe titularul drepturilor de utilizare

Art.27. Academia Română, inclusiv prin SCOSAAR, încurajează schimburile academice și se mândrește cu membrii comunității sale solicitați ca specialiști de excelență în alte instituții, cât timp aceasta nu încalcă dreptul studenților doctoranzi de a beneficia de activități didactice și de cercetare, de calitate.

CAPITOLUL V Responsabilitatea, bunăvoința și grija

Art.28. Academia Română, inclusiv prin SCOSAAR, consideră dezirabile responsabilitatea, bunăvoința și grija. În acest sens, încurajează aprecierea, mândria și recunoștința față de cei merituoși, empatia, compasiunea, sprijinul față de cei aflați în nevoie, amabilitatea, politețea, altruismul, înțelegerea, solidaritatea, sollicitudinea, promptitudinea și optimismul față de toți membrii comunității sale. Totodată, sunt descurajate și considerate indezirabile comportamentele care denotă invidie, cinism, vanitate, lipsă de amabilitate, dezinteres. Este sancționabilă indiferența sistematică față de cererile studenților și cadrelor didactice, nepăsarea în cazuri în care aceasta afectează major desfășurarea procesului de educație și cercetare.

Art.29. Atitudinea față de animale, în mod deosebit față de vertebratele superioare, constituie un indicator relevant al nivelului de civilizație și conștiință pentru individ, dar și pentru colectivitate. Ocrotirea animalelor de cruzime și rele tratamente este în strânsă legătură cu respectarea oamenilor între ei și corespunde demnității umane. Respectarea prevederilor legale privind experimentarea pe animale și evitarea folosirii abuzive a animalelor apte de suferință în scopuri didactice, prin dezvoltarea și utilizarea preferențială a tehnicilor alternative de învățare și de cercetare, reprezintă acțiuni dezirabile, în acord cu valorile etice și cu legislația în vigoare.

Art.30. SCOSAAR, prin activitățile desfășurate de membrii comunității sale, promovează ideea de protecție a naturii, recunoscută ca o necesitate științifică, economică, socială, etică și educativă. Protejarea naturii constituie o datorie etică, aceea de a conserva cât mai multă natură intactă, bogăția ei în toate componentele înanimate, dar mai ales în cele animate, plante și animale, precum și ansamblul peisagistic. Sunt sancționate acele activități prin care se încalcă legislația privind ocrotirea naturii și protecția mediului.

CAPITOLUL VI Sancțiuni

Art.31. Abaterile de la prezentul cod de etică și deontologie se sancționează conform legislației în vigoare

CAPITOLUL VII Prevederi finale

Art.32. Prezentul Cod de etică și deontologie reprezintă o formă de asumare, de către membrii SCOSAAR, a responsabilității lor sociale, precum și un angajament moral de a contribui la optimizarea continuă a condițiilor sociale ale vieții umane și la construirea unei societăți comune în toate compartimentele sale.